

Razumijevanje politike

Radni materijal 1: Kako mogu obraditi politiku u svojoj nastavi obrazovanja za demokratiju i ljudska prava?

Učenici bi kroz obrazovanje za demokratiju i ljudska prava trebali naučiti kako razumjeti politiku. No, šta je politika? Šta čini temu političkom? Sljedeći primjer može poslužiti kao uvod.

Primjer slučaja

Gradić u ruralnom području ima školu koju pohađaju ne samo učenici iz tog gradića, već i oni koji žive do 20 km udaljenosti. Ti učenici koriste organizovani prijevoz autobusom od svojih domova do škole. Lokalna uprava pomaže porodicama s nižim dohotkom, posebno ako imaju dvoje ili više djece u školi. Porodice dobijaju nižu cijenu karte. Njima je karta subvencionirana od 25% do 75%.

Ekonomska kriza prouzrokovala je značajan pad poreznih prihoda. Predstavnici lokalne uprave sada raspravljaju o smanjivanju potrošnje da bi se što je više moguće izbjeglo finansiranje uzimanjem kredita. Neki uticajni političari i komentatori su predložili smanjivanje pomoći za autobuski prijevoz učenika ili čak potpuno ukidanje iste. Njihov je stav da su rezovi u potrošnji značajni, no da su istovremeno usmjereni na porodice koje bi minimalno osjetile razliku. No, mnogi se roditelji ne slažu s tim mišljenjem i ne žele promjenu sistema pomoći za porodicu.

Ova priča je fiktivna, no vjerovatno prilično uobičajena za rasprave o smanjivanju javne potrošnje u doba recesije. Koji su politički elementi u ovoj priči?

Trodimenzionalni model politike

Moguće su različite definicije koncepta politike. Definicija koja je uobičajena i korisna za učenje i nastavni proces primjenjuje trodimenzionalni model politike: teme, odluke i institucije.

Dimenzija političkih tema: u politici ljudi zagovaraju svoje interese ili načine prepoznavanja i rješavanja problema ili dilema. U cilju izražavanja kolektivnih interesa ljudi se ponekad organizuju u grupe. Rasprave i kontraverze su uobičajene u politici, one odražavaju različite interese i mišljenja u pluralističkom društvu i nema razloga za strah ako se rješavaju mirnim putem.

Dimenzija političkog odlučivanja: problemi u politici su neodgodivi, oni utiču na interese zajednice kao cjeline ili velike grupe ljudi. Zahtijevaju aktivno djelovanje, tako da svaka rasprava mora dovesti do odluke s posljedičnom akcijom.

Institucionalna dimenzija politike odnosi se na okvir u kom se politika odvija. Koja je moć data kome? Kako se održavaju izbori? Kako se pripremaju zakoni? Koja prava ima opozicija u parlamentu? Kako pojedinci i interesne grupe utiču na te političke procese? Zbog toga, ova dimenzija uključuje ustav, pravila i zakone koji definišu načine mirnog bavljenja političkim temama u demokratskim procesima odlučivanja. Širi koncept također uključuje dimenziju kulture, vrijednosti i stavove koji upravljaju političkim ponašanjem građana.

Ključna pitanja iz tri političke perspektive

Tri dimenzije daju nam pogled na politiku iz različitih perspektiva. To pomaže uvođenju reda u nerijetku kompleksnost političkih tema. Svaka od ove tri političke perspektive vodi do zanimljivih ključnih pitanja. Ovdje postavljena pitanja služe kao primjer i trebala bi biti prilagođena slučaju koji se razmatra.

Dimenzija političkih tema

Koji se problem mora riješiti?

Ko je uključen? Koje ciljeve ili interese uključene strane zastupaju?

Koja su ljudska prava u pitanju?

Koja su Rješenja predložena ili se raspravljaju da bi se riješio problem?

Dimenzija političkog odlučivanja

Ko učestvuje u procesu odlučivanja?

Ko se slaže ili ne slaže međusobno?

Koliko mogu različiti učesnici uticati na konačnu odluku?

Ko ima veću, a ko manju moć?

Ko ima veće ili manje šanse za stvaranje većine?

Institucionalna dimenzija (okvir)

Koja su ključna načela iz Ustava ili zakonodavstva relevantna ili se primjenjuju?

Koji su relevantni međunarodni i/ili regionalni standardi u području ljudskih prava?

Koje su političke institucije uključene i koja je njihova moć u odlučivanju?

Koji se zakoni i pravna načela trebaju primijeniti?

Odgovori

Opasnost povećanja javnog duga u vrijeme ekonomske krize

Lokalni političari: izbjegavanje kredita smanjenjem javne potrošnje

Porodice s niskim dohotkom: nastavak pomoći za porodice kojima je potrebna

Jednakost i nediskriminacija

Pravo na obrazovanje

Pravo na socijalnu sigurnost
Smanjivanje ili ukidanje pomoći za prijevoz školskim autobusom

Političari	Medijski komentatori	Porodice
Saglasnost u predlaganju rezova na porodičnu pomoć		Suprotstavljanje rezovima
Direktan pristup članovima lokalne uprave		Mogu pronaći podršku među sugrađanima i u medijima
Zavisí. Priča ne daje odgovor na ovo pitanje.		
Političari mogu prilično jednostavno pronaći većinu u parlamentu. No, ako je odluka nepopularna, mogli bi izgubiti podršku na sljedećim izborima i zato trebaju biti pažljivi.		

Sistem provjera i ravnoteža, vladavina prava, socijalna sigurnost, sloboda medija, sloboda izražavanja (roditelji)

Univerzalna deklaracija o ljudskim pravima (1948.), Evropska konvencija o ljudskim pravima (1950.), Konvencija o pravima djeteta (1989.)

Gradsko / općinsko vijeće kao zakonodavac

Priča ne daje tu informaciju, no ovo je standardno pitanje koje uvijek treba biti uključeno

Kako ova analiza podržava obrazovanje za demokratiju i ljudska prava?

Strukturirana i sistemska analiza političke teme pomaže nastavniku u pripremi nastave obrazovanja za demokratiju i ljudska prava, a učenicima u razumijevanju politike.

Nastavnik:

- treba odlučiti hoće li se fokusirati na samo jednu dimenziju koristeći priču poput ove u cilju ukazivanja na funkcionisanje političkih institucija, političko odlučivanje ili odgovore na pitanje šta je politička tema i kako se može riješiti;
- može iskoristiti ovu priču kao igru odlučivanja u kojoj učenici igraju različite uloge i pregovaraju o rješenju;
- razvija vještinu prepoznavanja odgovarajućih materijala o aktuelnim temama u medijima.

Učenici:

- razvijaju sposobnosti razumijevanja i izbora informacija o političkim temama, procesima odlučivanja i političkim institucijama;
- uče postavljati pitanja koja usmjeravaju njihovu analizu;
- uče se baviti složenim temama fokusirajući se na pojedine dijelove i analizirajući ih iz različitih perspektiva.